

Són els nostres fills i els experts els anomenen 'nadius digitals'. Es tracta de la primera generació a la història de la humanitat que creix i aprèn en un món completament digitalitzat. En què els fan diferents les noves tecnologies?

El termòmetre ha baixat fins a 2 graus i Xelo troba que avui és un bon dia per a explicar als seus alumnes de cinc i sis anys com funcionen els sistemes de calefacció. L'explicació s'allarga i acaba derivant cap als aparells que els nostres avis i besavis feien servir per a calfar-se. Es parla d'estufes i xemeneies i també dels brasers i és llavors quan entra en joc la *pissarra màgica* al voltant de la qual gira la vida de l'aula. Es tracta d'una pissarra tàctil amb connexió a internet, que permet de veure gràficament què és exactament això dels brasers. "Per als xiquets, la pissarra funciona con un element motivador, seductor. A mi em permet de disposar d'informació a l'aula que abans no era al meu abast", explica Xelo, que és professora del col·legi públic Comunitat Valenciana, un dels pocs centres al País Valencià que ha apostat per la digitalització progressiva de les aules.

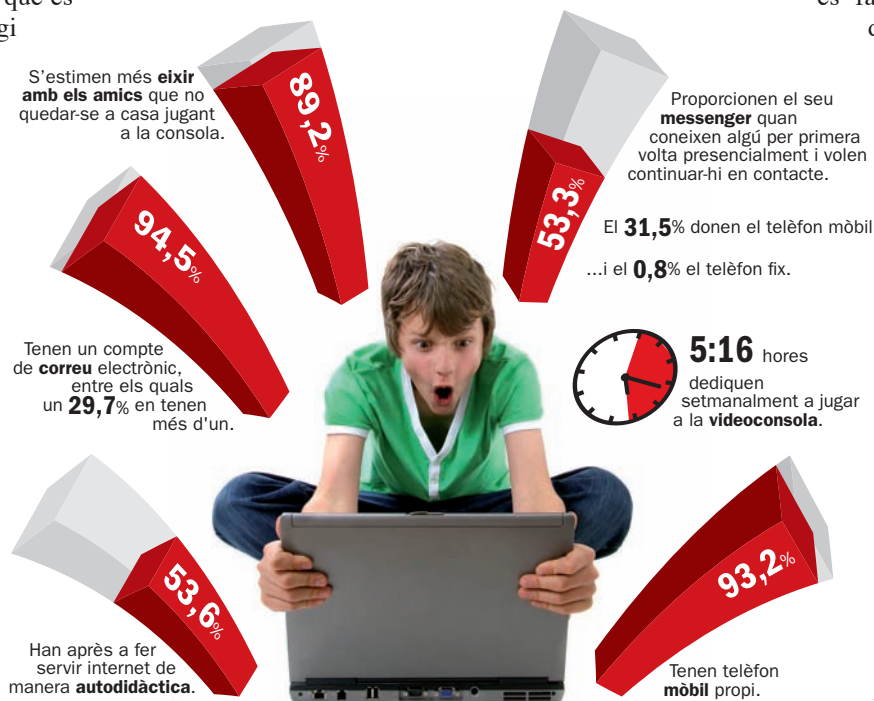
Els alumnes que ara assisteixen atents a la classe de Xelo s'enquadren en allò que l'any 2001 el guru en noves tecnologies Marc Prensky va catalogar de *nadius digitals*. Generació @, generació Z, *Net-generation*... són apel·latius que s'han fet servir per a catalogar aquesta generació emergent. I la conformen aquells per a qui internet i les

Generació digital

noves tecnologies existeixen des que tenen ús de raó. Al contrari que vós o jo, els integrants d'aquesta generació nascuda després del 1992 s'han fet grans en un context en què les noves tecnologies ja s'havien popularitzat totalment. La generació que ara és a

l'escola o a l'institut "ha crescut amb la PSP o la Gameboy a les mans. Ha viscut envoltada de *bytes*", apunta Carles Feixa, expert en cultura juvenil. El canvi no és pas poca cosa. Així com els adults d'ara som persones formades segons l'estructura del llibre de text i la televisió, amb les característiques de pensament que això imprimeix, els qui són xiquets i xiquetes van incorporant coneixement i estimulants el seu cervell tot bombardejant-lo de combinacions binàries. Mentre els anomenats *immigrants digitals* —és a dir, nosaltres— hem adaptat les estructures cognitives als nous mitjans, les dels nadius digitals s'hi acomoden des de bon començament. Per a ells, les noves tecnologies són una cosa natural i les fan servir intuïtivament. De fet, s'han socialitzat tecnològicament a través de processos d'autoaprenentatge i coneixement informal. És per això, apunta Feixa —que també és doctor en antropologia—, que aquesta "generació té un lloc central en la transició cap a una verdadera societat de la informació".

L'omnipresència de tot allò que és digital entre els menors d'edat es fa palesa en un estudi recent de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) en col·laboració amb la Fundació Catalana de l'Espial, fet a partir d'una enquesta a 2.054 joves de tot l'estat espanyol entre 12 i 18 anys. Aquesta radiografia posa en evidència que, si bé les generacions futures fan un ús multitudinari de les noves tecnologies, el comportament i les actituds no canvien tant respecte a les generacions pretèrites. Segons l'informe de la UOC, el 89,9% fa servir algun compte de missatgeria instantània i, segons que sembla, la majoria han après a navegar sense

Així fan servir els nadius digitals les noves tecnologies...

Font: L'ús de les tecnologies digitals en l'oci dels adolescents a Espanya. UOC, en col·laboració amb la Fundació Catalana de l'Espial. Enquesta realitzada a 2.054 persones d'edats compreses entre 12 i 18 anys.

PRATS I CAMPOS

Com la resta de professors del col·legi Comunitat Valenciana, Xelo ha incorporat la pissarra digital al dia a dia de l'aula.

l'ajuda de cap adult. Un 53,6% s'ha ensinistrat autodidàcticament, si bé també és cert que la tutela augmenta a mesura que les persones entrevistades són més joves (i, és de suposar, els pares també). L'enquesta posa de manifest que les xiques són més proactives a l'hora d'explorar i explotar les característiques tècniques, les eines i les aplicacions de la xarxa. Per contra, els xics són usuaris més intensos, freqüents i independents.

De la plaça al Twitter. La recerca posa en relleu allò que molts investigadors ja havien apuntat: que els joves adapten els dispositius a les seues necessitats, encara que això no concorde amb la funció primigènica que tenien. Per exemple, el jovent fa servir més el telèfon per a fotografiar i escoltar música que no per a telefonar (la despesa mensual, de fet, no arriba a 15 euros). A més –cosa que resulta ben significativa–, només el 31,5% dels enquestats proporcionen el seu número de telèfon quan coneixen algú i volen mantenir-hi el contacte. Per contra, un 53,3%

s'estima més la relació via Messenger. Només el 0,8% dona el número de telèfon fix.

Pau Massip forma part dels 53,3% que encara proporciona el seu telèfon. Amb tot, fa ús de les xarxes socials, entre més coses perquè “és una manera d'estar en contacte sense gastar gaires diners. Moltes voltes –explica– parlem pel Messenger per a quedar per a veure'ns”. Lluny de les visions catastrofistes que dibuixaven els més malastrucs, les noves tecnologies no fan més solitaris els nostres plançons. Twenty, Facebook i Fotolog són els seus espais virtuals predilectes, una mena de plaça pública on els novençans se socialitzen. “Quan jo era jove, anàvem a un ermot, ens muntàvem una cabana i allí parlàvem de tot allò de què es podia parlar –explica Jordi Adell, director del Centre d'Educació i Noves Tecnologies de la Universitat Jaume I–. Ho trobaves genial, perquè eres lluny de la vista dels pares. Avui dia les xarxes socials són el lloc fora de la vista dels pares on els adolescents construeixen la seua identitat.”

Els estudis fets fins ara ens diuen que internet es fa servir per a reforçar les xarxes d'amistats que s'estableixen en el dia a dia, de manera que s'esdevé una “extensió de la socialització quotidiana”, en paraules de Jordi Sánchez Navarro, un dels coautors de l'estudi de la UOC. A més, “molt poca gent ha respost que es connecta a les xarxes per a conèixer gent nova”, explica. Lluny de causar aïllament, les noves tecnologies de la comunicació serveixen per a reforçar els vincles entre iguals.

L'experiència ens diu, doncs, que cal desarmar els discursos alarmistes que els mitjans de comunicació i determinats corrents d'opinió han construït al voltant de les noves tecnologies i el jovent. Internet és una finestra al món i, per a traure-hi el cap, els pares han de proveir “educació, no pas vigilància”, assegura Jordi Adell. I d'educació en falta molta, tal com palesen les opinions requerides per a aquest reportatge. L'alfabetització digital, sembla, és encara una assignatura pendent, i l'ús lúdic i recreatiu supera, de bon tros, els potencials usos educatius i formatius

De catòdics a binaris

Les noves tecnologies modifiquen la manera d'ensenyar a l'aula, com passa en aquesta classe de cinquè de primària de l'escola Comunitat Valenciana.

Els qui ara són a l'escola són els ciutadans del futur, però també els consumidors de l'avenir. I la preeminència que tenen les noves tecnologies en les seues vides determinarà —i ja determina— de manera considerable els seus gustos a l'hora de consumir el lleure mediàtic. La televisió, un mitjà que ha marcat fortament la segona meitat del segle XX, abandona el primer lloc a favor d'internet i de les aplicacions que duu associades. Contra un mitjà que tracta tots els telespectadors de la mateixa manera, que pretén una audiència passiva, s'alça una audiència fragmentada que vol triar els continguts quan li vaja bé i on li vaja bé. Assistim, segons que explica Nereida López Vidales, professora de noves tecnologies de la Universitat de Valladolid, a un moment de “ruptura entre les maneres d'entendre els mitjans de comunicació del present i del futur”. Els estudis constaten, segons López Vidales, que els joves i els xiquets representen el segment de població que menys seu davant el televisor. En lloc d'estar davant l'aparell catòdic, prefereixen veure a través de la pantalla de l'ordinador exclusivament allò que de veritat els interessa. “Per a ells aquesta no és la seua televisió, no és el seu mitjà, és el dels seus pares”, explica López Vidales. De fet, cada volta hi ha més llars de nova creació que prescindixen de la televisió convencional i opten per distraure's i informar-se a través de la pantalla de l'ordinador i una connexió a internet.

que internet pot contenir. “En quatre segons han entès el funcionament de l'aparell, però no en saben traure partit”, explica José Vicent de Sousa, director de l'escola Comunitat Valenciana i observador privilegiat de l'ús que els estudiants fan del ciberespai.

El fet que, molt sovint, els fills tinguen més competències digitals adquirides que no els pares suscita una bona colla de conflictes. Amb tot, els experts remarquen que això no ens ha de fer

perdre de vista que el paper principal dels adults continua essent d'educar i de fer de guia. “El coneixement ja no està en possessió dels mestres ni dels

Els joves d'ara tenen més habilitat visual que no els seus pares

llibres només”, assegura De Sousa, per a qui el professor “ha d'ensenyar al xiquet a orientar-se dins l'allau d'informació que té disponible. Si no els eduquem en aqueixa àrea tant fa que a casa tinguen un ordinador amb connexió a internet com la millor enciclopèdia”.

Una nova manera de pensar. Les noves tecnologies, doncs, no modifiquen les actituds dels més menuts en la majoria d'aspectes que són propis del trànsit cap a la vida adulta. Igual com els nostres pares o nosaltres mateixos, la canalla d'avui vol construir-se la personalitat i relacionar-se amb els seus congèneres. Ara bé, els nous dispositius digitals sí que fan que moblen el seu cap d'una manera diferent. D'acord amb la sociòloga Lucía Merino, que ha estudiat la qüestió en la seua tesi doctoral, els nascuts a partir de la dècada dels 90 han desenvolupat habilitats que els seus predecessors no tenien, com ara més intel·ligència visual, el gust per la hipertextualitat o l'accés no lineal a la informació, la immediata o una capacitat més gran de resoldre problemes sense necessitat de consultar cap manual. Així doncs, mentre la generació criada en el llibre està acostumada a accedir a la informació seqüencialment i, en conseqüència, a pensar linealment, els qui creixen amb el ratolí a la mà experimenten un accés aleatori en què, davant la multiplicació de *links*, l'accés és determinat per l'apetència de l'usuari i no per l'ordre preestablert.

El repte que implica l'emergència d'aquestes noves personetes és rellevant. Alguns han optat directament per aliar-se amb aquesta nova manera de fer i de pensar. És el cas d'una escola de Nova York, la Quest to Learn, on ensenyen als alumnes a través dels videojocs, que en uns altres temps foren considerats el pandemònim per a la canalla. En aquesta escola fan, per exemple, esports per a la ment tres dies la setmana; o estudien geologia mitjançant maquetes digitals de fòssils. Els xiquets aprenen les mateixes coses que els seus pares, però amb la motivació d'emprar una eina lúdica. Qui sap si el futur no anirà per ací...

Violeta Tena